

Yaşlılara yönelik sosyal hizmet sunumlarında neredeyiz?

Prof. Dr. Vedat Işıkhhan

1966 yılında Mardin'de dünyaya gelen Vedat Işıkhhan, ilk, orta ve lise öğrenimini İzmir'de tamamladı. 1990 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulundan lisans, 1993 yılında H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsünden Bilim Uzmanlığı (MSW) derecesini aldı. 1998 yılında aynı enstitüden doktora (PhD) derecesini aldı. 2003 yılında doçent; 2009 yılında profesör ünvanını aldı. Sosyal hizmetin temel alanları, sosyal politika, sosyal sorunlar, tıbbi sosyal hizmet ve endüstriyel sosyal hizmet gibi alanlar başta olmak üzere onu SSCİ'de yayınlanmış ve çeşitli kongrelerde sunulan çok sayıda çalışması mevcuttur. 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Sosyal Politikalar Kurulu Üyeliğine atandı.

Yaşlılık, engellenmesi mümkün olmayan biyolojik, kronolojik ve sosyal bir süreçtir. Günümüzde insan ömrünün uzaması ve yaşlı nüfusun artması nedeniyle yaşlılık daha da önemli hale gelmiştir. Yaşlılar, medeniyetimizde ve geleneğimizde; bilgi ve deneyimleriyle öne çıkan bilge, güngörmüş, ak saçlı, ak sakallı kişiler olmuştur. Yaşlılık "Bireyin fiziksel ve bilişsel fonksiyonlarında bir gerileme; sağlığın, gençliğin, güzelliğin, üretkenliğin, gelir düzeyinin, saygınlığının, rol ve statünün, bağımsızlığının, arkadaşların, eş ve yakınlarla ilişkisinin, sosyal yaşantının ve sosyal desteklerin azalması ve kaybı gibi bu döneme özgü pek çok sorunun yaşandığı bir kayıplar dönemidir" (1). Toplumsal ve demografik değişim süreci yalnızca ekonomik anlamda değil, aynı zamanda sosyal bir dönüşüme de neden olmuştur. Bu sosyal dönüşümün merkezinde aile kurumu yer almıştır. Geleneksel aile kurumu içinde, yaşlinın konum ve statüsü güvence altındadır. Yaşlı kişi, ailenin en bilgili ve tecrübeli kişisi olarak saygı duyulan ve aynı zamanda ihtiyaçları giderilen kişidir. Toplumsal düzeyde yaşanan yoksulluk, işsizlik, göç, bağımlılık, ruhsal hastalıklar vb. sorunlar aile kurumunu olumsuz etkilemiştir. Toplumsal değişim sürecinde çekirdek aile, tek ebeveynli aile, birleşik aile, parçalanmış aile gibi farklı aile yaşam biçimlerinin ortaya çıkması ile yaşlinın ailedeki yeri ve sta-

tüsü değişmiştir. Bugün yaşlılar, ailenin dışında kaldıkları ve yalnızlaştıkları için ihtiyaçlarının karşılanması noktasında, sosyal devletin desteğine daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Tüm istatistikler dünya nüfusunun giderek yaşlandığını göstermektedir. Ülkemizde de yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı giderek artmaktadır. TÜİK verilerine göre ülkemizdeki yaşlı nüfus oranı 2018 yılında %8,8 olmuştur (2). Yaşlılarımızın yaşamlarını, öncelikle buldukları ortamda sağlık, huzur ve güven içinde sürdürmeleri; toplum içinde kendilerini idare edebilmeleri, üretken ve saygın bir şekilde mutlu bir yaşam sürdürmeleri ve dolayısıyla hayattan kopmamaları en önemli sosyal politika hedeflerimizdendir. Bu çalışmanın amacı, yaşlanan nüfusa paralel olarak dünyada ve ülkemizde yaşlılara yönelik sosyal hizmet yaklaşımlarının ne olduğuna ve ülkemizin yaşlılara yönelik bu hizmetlerdeki durumuna yönelik bir analizde bulunmaktır. Çalışmanın sınırlılığı gereği yaşlılara sunulan sosyal refah ve sosyal güvenlik hizmetleri kapsam dışında bırakılmıştır.

Dünyada Yaşlılara Yönelik Sosyal Hizmetler

Her ülke ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklerine göre yaşlılara yönelik kendine özgü sosyal politikalar düzenlemiştir. Bu sosyal politikalar ise dünya genelinde; yaşlıların mümkünse evlerinde bakılmaları, kurum bakımı hizmetleri, emek-

lilik hizmetlerinin düzenlenmesi, çalışma hayatında karşılaştıkları ayrımcılık gibi farklı sorunlarının giderilmesi ve sosyal hizmetler kapsamında yapılan düzenlemeler olarak sınıflandırılabilir (3). Buna bağlı olarak, dünyada yaşlı nüfus oranının fazla olduğu bölgelerde, aktif ve sağlıklı yaşlanma hizmetlerinin ve stretejilerin geliştirildiği görülmektedir.

Bazı Ülkelerde Yaşlılara Yönelik Sosyal Hizmet Uygulamaları

Dünyada birçok yaşlı insan fonksiyonel aktivitelerini yitirmekte, evde yardım almakta veya bakım evlerine gitmektedir. Örneğin Amerika'da yaşlıların bakımının kendi evlerinde yapılmasına yönelik hizmetler yaygındır. ABD'de yaşlılar için geliştirilmiş; özel tıp merkezi ve ev atmosferinde kurulmuş tedavi edici merkez hizmetleri sunulmaktadır. Bu çalışmanın sınırlılığı dikkate alınarak, İsveç ve İngiltere gibi gelişmiş ülkelerde yaşlılara yönelik sosyal hizmetlerin genel yapısı hakkında kısa bilgiler sunulmaktadır.

İsveç

İsveç nüfusu giderek yaşlanmaktadır. Ancak bu yaşlıların çoğu, sağlıklı ve kendi evlerinde aktif yaşam sürmektedir. Yaşlılar için sağlık ve sosyal bakım, İsveç refah politikasının önemli parçasıdır. 2030 yılında İsveç'te yaşlı nüfus oranının %23 olması beklenmektedir. İsveç'te

yaşlı bakım hizmetlerinin amacı, yaşlıların kendi evlerinde mümkün olduğunca uzun ve sorunsuz bir hayat yaşamalarını sağlamaktır. Yaşlıların yaşamını kolaylaştırmak için çeşitli destekler sunulmaktadır. Örneğin evlere hazır yemek dağıtımı yapılmaktadır. Yaşlılar, günlük yaşamın ihtiyaçları ile baş edemeyecek duruma geldiklerinde; belediyelerin ev yardım hizmetlerine başvurmakta ve bu tür hizmetler için herhangi bir bedel ödememektelerdir. Bu yardımlar da yaşlının ömrü boyunca devam etmektedir. Belediyeler, ihtiyacı olan yaşlılar için günlük aktiviteler ve rehabilitasyon hizmetleri sunmaktadır. Günlük aktiviteler, yaşlıların evlerinde yaşamlarını devam ettirmelerine yardım etmektedir. İsveç hükümeti, geleceğin en büyük sorunlarından biri olarak görülen yaşlılık sorunlarının çözümü konusunda yeni stratejiler geliştirmek için Geleceğin Komisyonu adı verilen anayasal bir topluluk kurmuştur. 65 yaş üstü grubun sağlık ve sosyal bakımlarının karşılanmasında, evde ve sağlık merkezlerindeki bakımlarının koordinasyonlarının güçlendirilmesinde geleceğe yönelik yatırımlarını artırmaktadır. Ayrıca sağlığa iyi gelen müzik, boyama, film, okuma gibi faaliyetler de teşvik edilmektedir. Üniversiteler ve sağlık otoriteleri ile yakın işbirliği içerisinde, sağlık ve sosyal hizmetler alanında araştırma ve geliştirme yapmak için ulusal bir merkez kurulmuştur (4).

İngiltere

İngiltere'deki 60 yaş ve üstü kişilerin sayısının, 2030'a kadar 20 milyonu geçmesi ve 65+ yaş grubundakilerin sayısının önümüzdeki 17 yıl içinde %40'ın üzerine çıkarak yaklaşık 16 milyonu aşması beklenmektedir (5). Yaşlı bakımı konusu, İngiltere'nin yaşlılara yönelik sosyal politikalarının ilk sıralarında yer almaktadır. Sosyal bakım, sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar, yaşlı bakımı için devlet tarafından sosyal politikalar aracılığıyla sunulan hizmetlerdir. İngiltere'deki sosyal hizmet uygulamaları evde bakım, huzurevleri ve bakımevleri şeklinde gruplandırılmıştır. Aynı zamanda gönüllü kuruluşlar, yerel yönetimler, özel kurumlar ve ulusal sağlık kuruluşları da bakım hizmeti sunmaktadır. Kamu kurumlarının büyük bir çoğunluğu yerel yönetimlere bağlıdır. Ancak bir kısmı da merkezi hükümet tarafından yönetilmektedir. İngiltere'de yaşlı bireylerin bakım ihtiyacını karşılamaya yönelik ilk

uygulama, evde bakımdır. Evde bakım hizmeti alabilmek için birtakım şartların sağlanması gerekmektedir. Bu şartların ilki, herhangi bir engel ya da rahatsızlığı olmayan yaşlıların en azından 65 yaşını geçmiş olması zorunluluğudur. Birleşik Krallık'ta 4 bin 699 huzurevi bulunmaktadır. Ayrıca bakıcılık hizmetinin verilmediği 6 bin 23 yerleşim evi bulunmaktadır. Evde bakımdan yararlanan 65+ grubundaki bireylerin sayısı 421 bin 100 kişidir (bakıcılık hizmetini içeren). İngiltere'de 85+ yaş grubundakilerin sadece %14,8'i bakım evinde yaşamaktadır. Bakım evine kabulden, ölüme kadar geçen ortalama süre 462 gündür. Bakım evlerinde 3 yıldan fazla yaşaya bireylerin oranı yaklaşık %27'dir (6).

Ülkemizde Yaşlılara Yönelik Sosyal Hizmetler

Günümüzde yaşlılık dönemiyle ilgili en önemli sosyal sorunların başında, yaşlıların bakımı gelmektedir. 65 yaş ve

Toplumsal düzeyde yaşanan yoksulluk, işsizlik, göç, bağımlılık, ruhsal hastalıklar vb. sorunlar aile kurumunu olumsuz etkilemiştir. Toplumsal değişim sürecinde çekirdek aile, tek ebeveynli aile, birleşik aile, parçalanmış aile gibi farklı aile yaşam biçimlerinin ortaya çıkması ile yaşlının ailedeki yeri ve statüsü değişmiştir.

üzerindeki her yaşının -hasta ve bakıma muhtaç olmasa da- hastalanma riski ve fiziksel yetersizlikleri nedeniyle yardıma ihtiyaç duyma olasılığı artmaktadır. Yaşlıların bakımları ya kurumlar ya da aile ve akrabalar tarafından gerçekleştirilmektedir (9). Dünyada olduğu gibi ülkemizde de hızla artan yaşlı nüfusu, bu alanda hızlı ve kararında sosyal politikaların planlanması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Sosyal hizmet, insanların problem çözme, başetme ve gelişme kapasitelerini artırmayı; müracaatçıları kaynak, hizmet ve imkan sağlayacak sistemlerle buluşturmayı; sistemlerin etkili ve insancıl olarak işlev görmesini sağlamayı ve sosyal politikaların gelişimi ve ilerlemesi için katılımında bulunmayı amaçlayan bir meslektir (7). Son zamanlarda, sosyal hizmetin yaşlılık alanında, "gerontolojik sosyal hizmet" kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Gerontolojik sosyal hizmet alanında çalışan sosyal hizmet uzmanları (SHU), yaşlıların ve ailelerinin yaşam kalitesini güçlendirmelerine ve sürdürmelerine yardımcı olmaktadır. SHU'lar ileri yaşlarda fiziksel ve duygusal iyilik halini engelleyen fiziksel, psikososyal, ailesel, kültürel, ekonomik, örgütsel ve toplumsal faktörlerin ortadan kaldırılması süreçlerinde yaşlı, ailesi ve kurumlara birlikte çalışır. Bu alanda çalışan SHU'lar; yaşlının onurunu güçlendirmek, kendi kendisine karar vermesine yardımcı olmak, kişisel olarak doyum ulaşmasını sağlamak, yaşam kalitesini artırmak, en üst düzeyde işlevselliğini sağlamak ve mümkün olduğu ölçüde, içinde bulunduğu yaşam koşullarını iyileştirmeye odaklanmaktadır. Yaşlının sorunlarla başa çıkma ve problem çözme kapasitesini artırmaya yönelik müdahaleler, gerontolojik sosyal hizmetin en temel hedefidir. Yardım hizmetlerine duyulan gereksinimin genellikle kriz durumlarında artması ve ortaya çıkması sebebiyle, gerontolojik SHU'ların meydana gelen değişikliklerin ve kayıpların psikososyal anlamına; yaşlı ve ailesi tarafından yaşanan biyolojik, psikolojik, bilişsel ve sosyal faktörlerin anlamlarına özel bir ilgi göstermesi gerekmektedir. Gerontolojik SHU'lar yaşlı birey ve gruplarla doğrudan çalışmanın yanı sıra, yaşlılara yönelik hizmet sunan örgütlerin ve diğer kuruluşların geliştirilmesi için de çalışmalar yapar. Bu çalışmalar yönetim, toplum örgütlenmesi, politika, program geliştirme ve değerlendirme, kaynak geliştirme, stratejik planlama şeklinde sıralanabilir. Bu roller etkili ve verimli hiz-

met sunan sistemlerin geliştirilmesinde ve daha işlevsel olabilmesinde önemlidir (8). Ülkemizde yaşlılara yönelik sosyal hizmetler; sosyal bakımı, uzun süreli bakımı ve psikososyal desteği kapsamaktadır. Sosyal bakım konusunda en güçlü hizmet modelimiz huzurevleridir. Ülkemizde yaşlılara sunulan sosyal yardım ve sosyal hizmet politikalarının amacı, yaşlının bağımlılığını azaltarak sosyal çevresiyle iletişimini koparmadan aktif, üretken ve mutlu bir yaşam sürmesini temin etmektir. Bu sebeple Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB), ekonomik desteklerle ihtiyacı olan yaşlı veya yakınlarını güçlendirmeye çalışmaktadır. Ayrıca yaşlılara yönelik psikososyal destek sunmaya, dayanışma hizmetleri ve bakım ihtiyacı olan yaşlılara; evde bakım hizmetleri, gündüzlü bakım hizmetleri ve yatılı bakım hizmetlerini vermeye çalışmaktadır. Günümüzde, AÇSHB tarafından yaşlılara yönelik verilen bu hizmet modellerine ve yararlanıcıların sayısına bakıldığında şöyle bir tablo ortaya çıkmaktadır:

• **Huzurevleri ve Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri:** Huzurevleri, sağlıklı yaşlılara huzurlu bir ortamda bakmak ve korumak; psikolojik, sosyal, fiziksel ve moral ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmuştur. Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinde ise tek başına ihtiyaçlarını gideremeyen, bir başkasının bakımına ve yardımına ihtiyacı olan yaşlılar için aktif sosyal bakım hizmetleri, psikososyal ve tıbbi rehabilitasyon programları ve geniş kapsamlı bakım tedavi hizmetleri sunulmaktadır. AÇSHB tarafından işletilen 15 bin 47 kişi kapasiteli 147 Huzurevi ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde 13 bin 894 yaşlıya hizmet sunulmaktadır. Toplam 395 yaşlı bakım kuruluşunda 26 bin 501 kişiye yatılı bakım hizmeti sunulmaktadır (10).

• **Alzheimer Hastası Yaşlılar Gündüzlü Bakım Merkezleri:** Bu merkezler, ailesinin yanında yaşayan Alzheimer hastası yaşlıların evde tek başına kalmasından kaynaklanan riskleri ortadan kaldırarak, yaşlının güvenliğini sağlamak amacıyla kurulmuştur. Demans hastalıklarının artması nedeniyle günümüzde bu tür merkezlere daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Bakanlığın bu yönde zaman kaybetmeden çalışmalara başlaması gerekmektedir.

• **Yaşlı Hizmet Merkezleri:** Bu merkezler, yaşamını evinde sürdüren yaşlıların; boş zamanlarını çeşitli aktivitelerle değerlendirmelerini, sosyal ilişkilerini artırma ve günlük yaşam aktivitelerini geliştirmelerini desteklemektedir. Böylece yaşam kalitelerinin yükseltilmesine, kendi sosyal ortamlarından kopmadan sağlıklı bir şekilde yaşamlarını sürdürmelerine yardımcı olunmaktadır.

• **Yaşlı Dayanışma Merkezleri:** Yaşlı dayanışma merkezleri; yaşlıların bir araya gelerek sohbet etmeleri, ortak alan ve sorunlarını paylaşabilmeleri, sorunlara yönelik birlikte çözüm yolları aramaları, boş zamanlarını verimli bir şekilde geçirmeleri ve yalnızlık duygusu hissetmemeleri için uygun bir ortam hazırlamakta böylece yaşlıların sosyalleşmesini kolaylaştırmaktadır.

• **Telebakım (Teledestek) Hizmeti:** Telebakım, teledestek, telesağlık veya yaşam destek hizmetleri, bireyin ihtiyaç anında önce sesle sonra gerekli araçlar vasıtasıyla en hızlı biçimde ihtiyaç sahibine ulaşılmasını sağlayan sistemdir. AÇSHB yaşlıya yönelik tele bakım hizmetleri için Alo 183 destek hattı ile hizmet vermektedir.

• **Yaşlı Yaşam Evleri:** Bu hizmetten yararlanacak yaşlıların ihtiyaçları ve

sosyokültürel özellikleri dikkate alınarak düzenlenmektedir. Daha çok şehir merkezlerinde ve toplu yaşam alanları içerisinde, tercihen müstakil ev veya apartman dairelerinde kurulmaktadır. İçerisinde 24 saat esasıyla görev yapan bakım elemanlarının bulunduğu ve 3-6 kişinin birlikte kaldığı evlerdir. Bakanlık kuruluşlarına bağlı 36 Yaşlı Yaşam Evinin toplam kapasitesi 144 olup 142 kişiye hizmet vermektedir.

• **Yaşlı Destek Programı (YADES):** Büyükşehir belediyelerinin yaşlılara için, özellikle evde ve gündüzlü bakım hizmetlerine yönelik gerçekleştireceği projeleri finanse etmek üzere YADES Programı hayata geçirilmiş ve bugüne kadar YADES kapsamında 21 bin 490 yaşlı hizmet almıştır.

• **Evde Bakım Hizmetleri:** Ailede yaşlıya bakım verenlere ödenen evde bakım ücreti uygulaması ile ekonomik olarak yaşlının ihtiyaçlarının karşılanması hedeflenmiştir. Ülkemizde yaşlı ve ailesine yönelik en önemli ve en yaygın hizmet türlerinden birisidir. Yaşlılardan, bakıma muhtaç engelli durumuna gelmiş olan ve kurum bakımını talep etmeyen yaşlılar için 1.305,97 lira evde bakım ücreti ödenmektedir. 2006 yılında başlatılan bu hizmetten Nisan 2019 itibarıyla 65 yaş üstü 145 bin 288 yaşlı yararlanmıştır.

Sonuç

Günümüzde ekonomik, demografik, sosyal ve kültürel tüm göstergeler, yaşlı nüfusun giderek arttığını göstermektedir. Dünyada yaşlılara yönelik sosyal hizmetler ülkeden ülkeye değişmektedir. İnsan ömrünün uzamasıyla birlikte, yaşlıların ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümüne dair farklı hizmet modellerinin uygulanmaya başlandığı görülmektedir. Türkiye'de 17 yıllık AK Parti iktidarında; genelde sosyal politikalar, özeldense yaşlılara yönelik politikalarda çok büyük başarılar elde edilmiştir. Modernleşme sürecinde, yaşlılarımızın sosyal dünyadan kopmaması ve aktif bir yaşlanma süreci geçirmeleri için gayret gösterilmektedir. Yaşlılara dönük sosyal politikamız ve milletimizin her ferdiñe insanca bir yaşam sunma, sosyal politika hedeflerimizin önemli bir parçasıdır. Yaşlılarımızın topluma katılımlarını sağlamak amacıyla, sağlıklı yaşlanma ve aktif yaşlanma politikalarını ülkemize kazandırmakla kalmayıp; onların hayat-

larını kolaylaştıracak yaşlı dostu şehirler, üniversitelerde geriatri bölümleri, evde bakım hizmetleri ve evde sağlık hizmetleri gibi çalışmalar geliştirilmektedir. Yine bu hizmetlere her geçen gün daha iyilerini ekleyerek, yaşlıların yaşam kalitelerinin artırılmasına çalışılmaktadır. Yaşlıların temel ihtiyaçlarına yönelik hizmet modellerinin sürdürülmesinde çeşitli sorunlar yaşanmaktadır. Birçok AB ülkesinde ve İngiltere gibi gelişmiş ülkelerde sosyal koruma kapsamında devletlerin ayırdığı bütçeler giderek azalmaktadır. Bu kapsamda yaşlılara ayrılan bütçe de giderek azalmakta; finans kısıntıları, nitelikli personele duyulan ihtiyaç gibi sorunlar devam etmektedir. Ülkemizde durum farklıdır. Yaşlı nüfus oranımız artmaya devam etmektedir. Ancak sosyal koruma harcamalarında, 2002 yılından bugüne kadar herhangi bir kısıtlama ya da tasarruf söz konusu olmamıştır. Tam tersi sosyal yardımlar başta olmak üzere, tüm sosyal bütçe kalemlerinde vatandaşımızı rahatlatmayı ve huzuru sağlamayı amaçlayan, destekleyici politikalar uygulanmıştır. Evde bakım konusunda Türkiye'nin gösterdiği başarı taktire değerlidir. Yaşlının ve engellinin yaşadığı yerde korunmasını, desteklenmesini ve güçlendirilmesini amaçlayan bu uygulamanın organizasyonu diğer ülkelere örnek gösterilmektedir.

Dünyada yaşlılara yönelik en önemli hizmet modellerinin; kurum bakımı, evde bakım ve psikososyal hizmetler üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu aşamada SHU'ların merkezlerde, huzurevlerinde, evde bakım hizmetlerinin sunumunda; yaşlının temel ihtiyaçlarının karşılanması (sağlık, psikososyal destek, manevi) sürecinde ve yaşam kalitesinin artırılmasında çok önemli rolleri bulunmaktadır. Hatta yaşlının vefatından sonra, yas sürecinde ailenin manevi destekleyicisi konumunda olmalıdır. SHU'lar yaşlıların ihtiyaç duyduğu; danışmanlık, sağlık, psikososyal, manevi, uyum süreçlerinde yaşlının yanında olmalıdır. Gerekli koşullarda yaşlı ailesiyle birlikte çalışarak mesleki sorumluluğunu yerine getirmelidir. Ülkemizde yaşlılara sunulan sosyal hizmetlerdeki bu olumlu tabloya rağmen yaşanan temel bazı sorunların üzerine gidilerek kaliteli bakım anlayışının yerleştirilmesine çalışılmalıdır. Örneğin huzurevleri yaşlı bireyler için kaliteli bir yaşlılık döneminin geçirileceği yerler olarak görülmekten çok; sığınacak bir yer anlamında değerlendirilmektedir. Bu nedenle toplumumuzun olumlu tutumlar

geliştirmesini sağlamak, huzurevi ve bakımevlerinin yaşamın son durağı olarak görülmesini engellemek için çalışmalar yapılmalıdır. Kurum bakımı kapsamında verilen yaşlı hizmetlerinin sunumu, yeterli eğitimi almamış yardımcı hizmetliler tarafından yürütülmektedir. Bu bağlamda yaşlı bakım hizmetlerinde istihdam edilecek eğitimli ve nitelikli personele ihtiyaç duyulmaktadır. Yaşlı bakım programlarından mezun olan gençler için geleceğin önemli çalışma alanlarından biri olduğu vurgulanarak gençler motive edilmelidir. Yaşlıları koruyucu hukuki düzenlemelerle, hem kurumlardaki hem de toplumdaki yaşlı ihmal ve istismar cezalarının caydırıcı özelliği artırılmalıdır.

Bireylerin yaşadıkları ve anılarını biriktirdikleri evlerinde; güvenli ve sağlıklı bir şekilde yaşlanmaları ve -yerinde yaşlanma ilkesine göre- yaşlılık dönemlerini de burada geçirmeleri için, evde bakım hizmetlerinin organize edilmesi ve yaygınlaştırılması büyük bir önem taşımaktadır. Yaşlılarımızın, kültürel değerlerimize uygun biçimde; çocuklarından, torunlarından ve sosyal çevrelerinden koparılmadan, üretken, aktif, sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürebilecekleri hizmetleri geliştirmek ve refahlarını yükseltmek öncelikli sosyal hizmet politika hedefimiz olmalıdır.

Kaynaklar

- 1) Konak, A., ve Çiğdem, Y. (2005). Yaşlılık olgusu: Sivas Huzurevi Örneği, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 29 (1): 23-63.
- 2) TÜİK. (2018). İstatistiklere Yaşlılar Raporu, Ankara.
- 3) Taşçı, F. (2010). Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar: İsveç, Almanya, İngiltere Ve İtalya Örnekleri, Çalışma ve Toplum 1: 175-198.
- 4) Zıplar, Ü.T. (2015). Dünya'da ve Türkiye'de Yaşlılık Hizmetleri, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (2): 173-194.
- 5) Age UK (2018). Later Life in the United Kingdom, January, 2018, s:3-17.
- 6) Mortimer, J., ve Green, M. (2015). Briefing: The Health and Care of Older People in England 2015, Age UK, October.
- 7) Pincus, A., ve A. Minehan. (1973). Social Work Practice: Model and Method. Hasca, III. F. E. Peacock.
- 8) Duyan V., Özgür, Ö.S., Özbulut, M. (2008). Sosyal Hizmeti Tanımak ve Anlamak: Sosyal Hizmet Uzmanları ve Sosyal Hizmet Alanında Çalışanlar İçin Bir Rehber. SHU Demeği Genel Merkezi Yayınları, Ankara.
- 9) Adak, N. (2003). Yaşlıların Gayri Resmi Bakıcıları Kadınlar, Aile ve Toplum, Ekim-Aralık: 81-87.
- 10) AÇSHB, (2018). Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2018 Faaliyet Raporu, Ankara.